

การดูแลทารกแรกเกิด - 6 เดือน กับการเจริญเติบโตของทารก
กรณีศึกษา: อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา

The care of newborn infants up to 6 month and their growth.
Case study: Bannangasata District Yala Province

ผาอีชะห์ กามา^{1*}, คันธมาทน์ กาญจนภูมิ², เพ็ญมาศ สุนทรจิตต์³

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนาคั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด - 6 เดือน ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารกกับพฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด - 6 เดือน ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารกกับการเจริญเติบโตของทารก และความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด - 6 เดือนกับการเจริญเติบโตของทารก ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้ดูแลทารกอายุแรกเกิด - 6 เดือน จำนวน 341 คน ในพื้นที่อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารก แบบสอบถามพฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด - 6 เดือน และกราฟแสดงเกณฑ์อ้างอิงการเจริญเติบโตเด็กอายุ 0-2 ปี วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาความสัมพันธ์โดยใช้สถิติไคสแควร์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด - 6 เดือน อยู่ในระดับดี ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารกไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลทารกและการเจริญเติบโตของทารกแรกเกิด - 6 เดือน ส่วนพฤติกรรมการดูแลทารกไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารกและการเจริญเติบโตของทารก
คำสำคัญ: ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารก, การดูแลทารกแรกเกิด - 6 เดือน , การเจริญเติบโตของทารก

¹ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ประจำโปรแกรมวิทยาศาสตรสุขภาพ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

³ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ประจำโปรแกรมวิทยาศาสตรสุขภาพ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

Abstract

This descriptive research aimed to study the care behaviors of newborn infants until the age of 6 months, the relationship between personal factors of the care givers and their behavior care of newborn infants until the age of 6 months , the relationship between personal factors of the care givers and the growth of the baby and the relationship between the care givers and their care behaviors of newborn infants until the age of 6 months and the growth of the baby. The population size in this study was 341 caregivers for newborn infants until the age of 6 months old in Bannangsata District, Yala Province. The research instrument was personal factors of the care givers and their care behaviors questionnaires, including infant growth and development standard chart. Descriptive statistics were described with number, percentage, mean, and standard deviation. Chi-square was used to examine the association with statistical significance level at 0.05.

The results showed that the average score for the care of newborn infants until 6 months old are at a good level. The personal factors of the care givers were not related to the care behaviors and the growth of the baby. The care behaviors were not related to the personal factors of the care givers and the baby growth.

Keywords: care behaviors, care of newborn infants until 6 months old, the growth of the baby.

บทนำ

พฤติกรรมของมารดาที่เหมาะสมขณะตั้งครรภ์จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้การเจริญเติบโตของทารกในครรภ์มีพัฒนาการที่ดี ตั้งแต่เรื่องการรับประทานอาหาร เนื่องจากขณะตั้งครรภ์มารดาจะมีความต้องการอาหารเพิ่มทั้งปริมาณและคุณภาพเพื่อให้ตนเองมีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์เตรียมตัวสำหรับการคลอด ตลอดถึงการให้นมบุตรในระยะหลังคลอด และเพื่อการเจริญเติบโตของร่างกายและสมองของบุตรในครรภ์ ซึ่งต้องมีการหลีกเลี่ยงอาหารที่มีรสจัด งดเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ในปริมาณที่เพียงพอ นอกจากนี้เรื่องของโภชนาการของมารดาแล้ว การออกกำลังกาย การมีเพศสัมพันธ์ในระยะตั้งครรภ์ การหลีกเลี่ยงอุบัติเหตุและอันตรายจากสารเคมีและเชื้อโรค การดูแลสุขภาพอนามัย การเลือกใช้เสื้อผ้าที่เหมาะสม การตรวจสุขภาพปากและฟัน การรับวัคซีนตามกำหนดที่แพทย์นัด และการเตรียมตัวให้นมบุตรหลังคลอด การดูแลรักษาความสะอาดเต้านม การดูแลสุขภาพของบุตร การป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นกับบุตร การพาบุตรไปรับวัคซีนตามกำหนด (ปริยญา นวารี 2545 : 1-2) ภาวะโภชนาการที่ดี เป็นรากฐานสำคัญของการมีสุขภาพดีตลอดชีวิตโดยเฉพาะในช่วงที่มีการเจริญเติบโตตั้งแต่ในครรภ์มารดาจนถึงวัยรุ่น เนื่องจากทารกเจริญเติบโตมีทั้งด้านสมองและร่างกาย หากขาดอาหารสิ่งที่พบเห็นคือ เด็กตัวเล็ก ผอม เตี้ย ซึ่งเป็นการแสดงออกทางด้านร่างกาย แต่ผลที่เกิดขึ้นมีแค่เพียงด้านร่างกายเท่านั้น ยังมีผลต่อการพัฒนาสมองด้วยทำให้สติปัญญาต่ำ เรียนรู้ช้า ไม่สนใจสิ่งแวดล้อม เมื่อเป็นผู้ใหญ่ประสิทธิภาพการทำงานจะต่ำ ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ การเจริญเติบโตของเด็ก ประเมินได้จากน้ำหนัก ส่วนสูง และเส้นรอบศีรษะ ส่วนสูงแสดงถึงการเจริญเติบโตได้ดีกว่าน้ำหนัก เนื่องจากการเจริญเติบโตด้านส่วนสูงเป็นผลจากความสมดุลของการได้รับสารอาหารปริมาณมาก คือ พลังงานและโปรตีน ในขณะที่เดียวกันยังเกี่ยวข้องกับสารอาหารปริมาณน้อย คือ วิตามินและแร่ธาตุบางชนิด เช่น แคลเซียม สังกะสี ไอโอดีน วิตามินเอ เป็นต้น (กองโภชนาการ กรมอนามัย ,2556) แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) กระทรวงสาธารณสุขได้ตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลสุขภาพแม่และเด็ก จึงมีนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตมารดาและเด็กซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากแม่และเด็กเป็นกลุ่มประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ และเป็นกลุ่มที่มีอัตราการเสี่ยงต่อการเกิดโรคและอัตราการตายสูงกว่าประชากรกลุ่มอื่น ๆ ดังนั้นการดูแลสุขภาพมารดาและเด็กถือเป็นกิจกรรมหลักกิจกรรมหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตแม่และเด็ก ซึ่งในการดำเนินงานอนามัยแม่และเด็กนั้นกลุ่มหญิงหลังคลอดถือเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญกลุ่มหนึ่ง ถึงแม้ว่าในปัจจุบันวิทยาศาสตร์ทางการแพทย์เจริญอย่างต่อเนื่อง

กลุ่มมารดาและทารกก็ยังมีภาวะเสี่ยงจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบสุขภาพของแม่และเด็กอย่างต่อเนื่อง สิ่งที่ได้กล่าวมาข้างต้นล้วนเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเจริญเติบโตของบุตรอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้ว่าปัจจุบันหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านสุขภาพแม่และเด็กของโรงพยาบาลในภาครัฐและเอกชนได้เล็งเห็นความสำคัญของการส่งเสริมความรู้ในเรื่องต่างๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ การปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ การคลอด ตลอดจนการเลี้ยงดูทารก ในระยะหลังคลอดด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ แทรกไปกับกระบวนการให้บริการรับฝากครรภ์และ การจัดการบริการให้ความรู้แก่มารดาหลังคลอดที่นำบุตรมาตรวจสุขภาพและรับวัคซีนหลังคลอดเป็นต้น อย่างไรก็ตามนอกจากจะมาจากความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิดความเชื่อและค่านิยมส่วนบุคคลแล้ว ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากสัมพันธภาพของผู้เลี้ยงดู การได้รับการเลี้ยงดูจากคนรอบข้าง จำนวนบุตร รวมถึงประสบการณ์ในอดีตที่บุคคลเคยได้รับจากครอบครัวและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ซึ่งจะหล่อหลอมให้บุคคลมีบุคลิกภาพต่างกันมีมุมมองต่างกัน ตัดสินใจต่างกัน (กระทรวงสาธารณสุข, 2557)

จากผลการดำเนินงานสาธารณสุขในอำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา พบภาวะ ทูฟโฟซนาการของเด็กอายุ 0 - 2 ปีในอำเภอบันนังสตา ตั้งแต่ปี 2556 – 2558 ร้อยละ 5.3 3.8 และ 6.2 ตามลำดับ สงสัยพัฒนาการล่าช้าในเด็กอายุ 0 - 2 ปีในอำเภอบันนังสตา ตั้งแต่ปี 2556 – 2558 ร้อยละ 0.29 0.45 และ 0.96 ตามลำดับ ความครอบคลุมของการรับวัคซีน ในเด็กอายุครบ 1 ปี ตั้งแต่ปี 2556 – 2558 ร้อยละ 85.49 82.31 และ 90.98 ตามลำดับ (สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบันนังสตา, 2558) ซึ่งปัญหาเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการดูแล เพื่อให้สามารถเลี้ยงดูทารกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำวิจัยการดูแลทารกแรกเกิด - 6 เดือนกับการเจริญเติบโตของทารก สำหรับผลการวิจัยที่ได้ผู้วิจัยคาดว่าจะเป็นประโยชน์กับบุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานอนามัยแม่และเด็ก ให้ตระหนักถึงปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดูแลทารกแรกเกิด - 6 เดือนกับการเจริญเติบโตของทารก สามารถนำผลที่ได้ไปประกอบเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนป้องกันและลดความเสี่ยงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับทารก เช่น การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้แก่มารดาเกี่ยวกับการดูแลทารกแรกเกิด - 6 เดือนกับการเจริญเติบโตของทารก

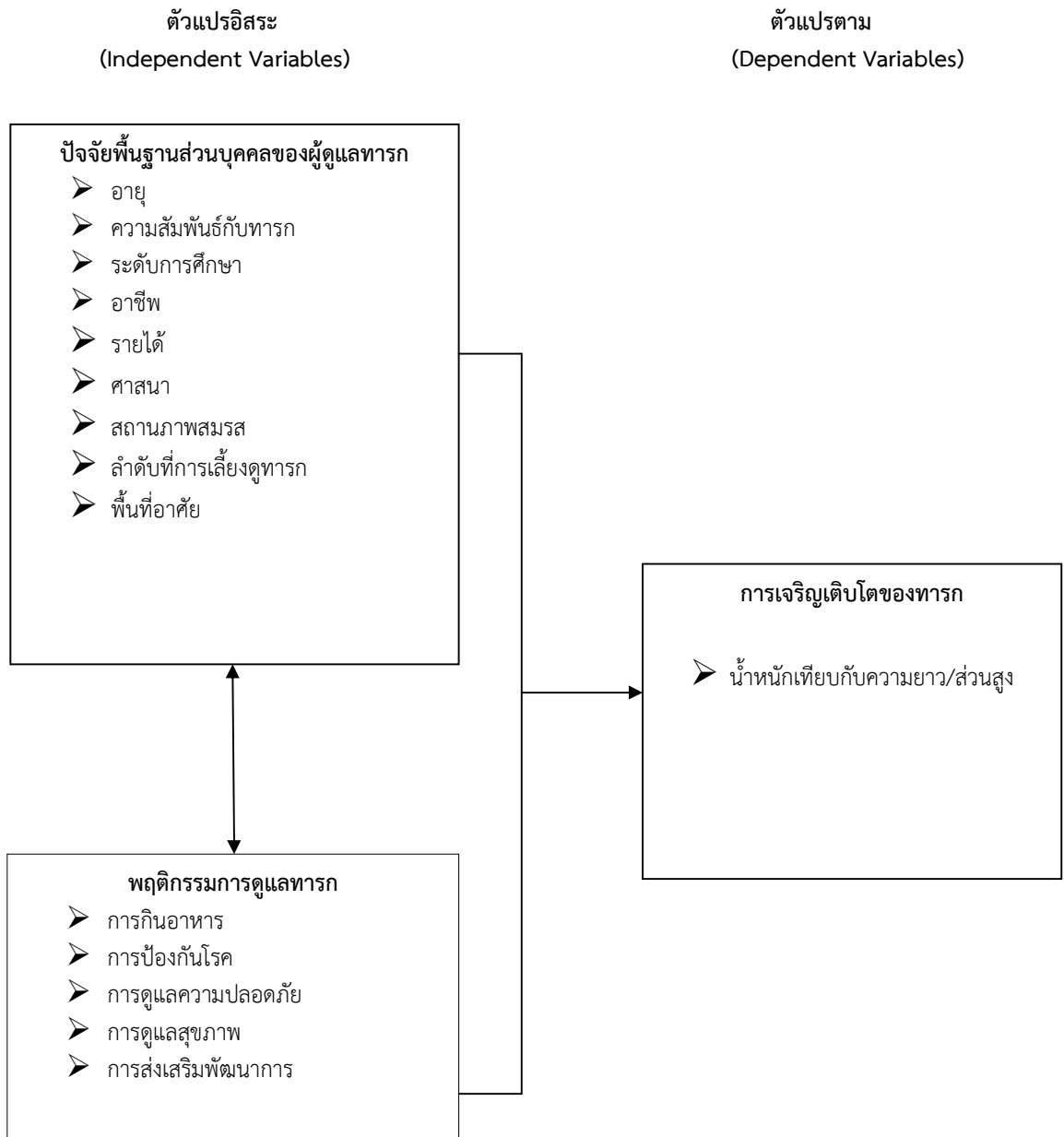
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมมารดาดูแลทารกแรกเกิด - 6 เดือนในเขตอำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารกที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมมารดาดูแลทารกแรกเกิด - 6 เดือน กรณีศึกษา : อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา
3. เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารกที่มีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตของทารก กรณีศึกษา : อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา
4. เพื่อศึกษาพฤติกรรมมารดาดูแลทารกแรกเกิด - 6 เดือนที่มีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตของทารก กรณีศึกษา : อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารกมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมมารดาดูแลทารกแรกเกิด - 6 เดือน กรณีศึกษา : อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา
2. ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารกมีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตของทารก กรณีศึกษา : อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา
3. พฤติกรรมมารดาดูแลทารกแรกเกิด- 6 เดือน มีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตของทารก กรณีศึกษา : อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยมีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมุ่งศึกษาวิจัยการดูแลทารกแรกเกิด – 6 เดือนกับการเจริญเติบโตของทารก กรณีศึกษา : อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ดูแลทารกแรกเกิด – อายุ 6 เดือนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา ตั้งแต่ 1 เมษายน 2558 – 30 กันยายน 2558 ซึ่งมีจำนวน 341 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ โดยนำประชากรทั้งหมดมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง

สถานบริการ	จำนวน
รพ.บันนังสตา	97
รพ.สต.ท่าบรบ	49
รพ.สต.สันติ1	39
รพ.สต.บาเจาะ	38
รพ.สต.ทรายแก้ว	27
รพ.สต.เปือชู	22
รพ.สต.กม26	18
รพ.สต.ถ้ำทะลุ	17
รพ.สต.ตลิ่งชัน	15
รพ.สต.เก็ลลอง	13
รพ.สต.สายตาเอียด	6
รวม	341

2. กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ

กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ได้จากการคัดเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงจากกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ จำนวน 10 คน เพื่อนำมาสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้

- 2.1 ผลการประเมินระดับการดูแลทารกอยู่ในระดับดีขึ้น
- 2.2 มีความสนใจที่ให้ข้อมูลที่ต้องการสัมภาษณ์
- 2.3 มีความสามารถในการสื่อสารดี สามารถสื่อสารผู้สัมภาษณ์เข้าใจได้
- 2.4 ผู้ดูแลทารกอยู่ในช่วงวัยรุ่น หรือวัยทำงาน หรือวัยสูงอายุ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. เครื่องมือเชิงปริมาณ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

1.1 แบบสอบถามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นข้อคำถามทั้งแบบเติมคำและแบบเลือกตอบเพื่อเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารก จำนวน 9 ข้อ ประกอบด้วย อายุผู้ดูแล ความสัมพันธ์ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ศาสนา สถานภาพสมรส ลำดับที่การเลี้ยงดูทารก พื้นที่อาศัย ในอำเภอบันนังสตา

1.2 แบบสอบถามการดูแลทารก เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยข้อคำถามในการดูแลทารก 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการกินอาหาร ด้านการป้องกันโรค ด้านการดูแลความปลอดภัย ด้านการดูแล

สุขภาพ และด้านการส่งเสริมพัฒนาการ โดยคำถามเป็นคำถามปลายปิด โดยมีลักษณะของคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ

1.3 ข้อมูลด้านตติยภูมิ คือ ข้อมูลที่ได้จากวัดการเจริญเติบโตของทารกประเมนจากอายุ น้ำหนัก ความยาวหรือส่วนสูงของทารกและเส้นรอบศีรษะ แล้วนำมาเปรียบเทียบกราฟการเจริญเติบโตของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ปี 2554 แล้วแปรผลออกมาในระดับน้อยหรือต่ำกว่าเกณฑ์ ปกติตามเกณฑ์ และมากกว่าหรือเกินเกณฑ์

2. เครื่องมือเชิงคุณภาพ เป็นข้อคำถามแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและแนวทางในการสนทนากลุ่ม คือ แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ดูแลทารก โดยเป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการดูแลทารก ในด้านต่าง ๆ จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการกินอาหาร ด้านการป้องกันโรค ด้านการดูแลความปลอดภัย ด้านการดูแลสุขภาพ และด้านการส่งเสริมพัฒนาการ มีทั้งหมดจำนวน 5 ข้อ

การสร้างและหาคูณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือและทดสอบคุณภาพเครื่องมือตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นโดยศึกษารายละเอียดข้อมูลจากตำรา ทฤษฎี งานวิจัย และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องการดูแลทารกแรกเกิด – 6 เดือนกับการเจริญเติบโตของทารก ตลอดจนขอคำแนะนำจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2. กำหนดขอบเขต และโครงสร้างของเนื้อหาของแบบสอบถามที่จะใช้ในการศึกษาวิจัยเพื่อให้ความครอบคลุมตามกรอบแนวคิด

3. สร้างแบบสอบถาม กำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน สำหรับคำตอบในแต่ละข้อ

4. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษา ความชัดเจนของภาษา และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการแนะนำ

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไข ปรับปรุงตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

6. นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแบบสอบถาม ร่วมกับคณะกรรมการวิทยานิพนธ์

7. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบอีกครั้ง

8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาและได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้ว มาจัดพิมพ์และนำไปทดลองใช้ (Try-Out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

9. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคตามวิธีการของ Cronbach's Alpha Coefficient

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ทำหนังสือถึงสำนักงานสาธารณสุขอำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการ และขั้นตอนการเก็บข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครสาธารณสุขที่ร่วมเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้อง ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

3. ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 341 คน

4. ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ทุกฉบับ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาดำเนินการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป(SPSS) ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลใช้สถิติหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ข้อมูลการดูแลทารกแรกเกิด- 6 เดือน ใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดูแลทารกแรกเกิด- 6 เดือน ใช้สถิติหาค่าความสัมพันธ์ไคสแคว (Chi-Square)
4. การปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตของทารก ใช้สถิติการหาค่าความสัมพันธ์ไคสแคว (Chi-Square)
5. การศึกษาแนวทางการดูแลทารกแรกเกิด- 6 เดือนที่ดี กรณีศึกษา : อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการระดมความคิด โดยใช้เทคนิค(Focus group interview) ในการสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาแนวทางการดูแลทารกแรกเกิด- 6 เดือนกับการเจริญเติบโตของทารก โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และนำเสนอโดยการบรรยายเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด - 6 เดือน อยู่ในระดับดี
2. ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารกไม่มีความสัมพันธ์กับการดูแลทารกแรกเกิด - 6 เดือน
3. พฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด- 6 เดือน ไม่มีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตของทารก
4. ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารกไม่มีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตของทารก

อภิปรายผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด - 6 เดือน

พบว่า พฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด - 6 เดือน มี 5 ด้าน คือ ด้านการกินอาหาร ด้านการป้องกันโรค ด้านการดูแลความปลอดภัย และด้านการดูแลสุขภาพ และด้านการส่งเสริมพัฒนาการ จะมีพฤติกรรมการดูแลทารกอยู่ในระดับ ปานกลาง ส่วนด้านการกินอาหารจะมีพฤติกรรมการดูแลทารกอยู่ในระดับดี สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารกกับพฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด - 6 เดือนซึ่งประกอบด้วย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานคือ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารก ได้แก่ สถานภาพ ความสัมพันธ์ของผู้ดูแลทารกและระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลทารก

ส่วนผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานคือ ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารก ได้แก่ ความสัมพันธ์ของผู้ดูแลทารก สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ ศาสนา และลำดับที่การเลี้ยงดูทารก ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลทารก อาจเนื่องมาจากบริบทชุมชนของอำเภอบันนังสตา नियมนั่งงานตอนอายุยังน้อยและได้อาศัยอยู่ในครอบครัวชายจึงไม่มีผลต่อการเลี้ยงดูทารกมากนัก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารกกับการเจริญเติบโตของทารก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานคือ ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารก ได้แก่ รายได้ มีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตของทารก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ <0.05 และ ความสัมพันธ์ของผู้ดูแลทารก สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ ศาสนา และลำดับที่การเลี้ยงดูทารก ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลทารก ในส่วนรายได้ที่มีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตของทารก

4. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูแลทารกกับการเจริญเติบโตของทารกแรกเกิด - 6 เดือน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานคือ ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูแลทารก ด้านการป้องกันโรค ได้แก่ ทำความสะอาดขูดนมด้วยการต้มทุกครั้งและสังเกตการณ์ขับถ่ายของทารก ด้านการดูแลความปลอดภัย ได้แก่ บริเวณที่เลี้ยงดูทารกห่างจากปลั๊กไฟและน้ำ ดูแลทารกในที่ไม่มีฝุ่นควันและใช้มุ้งครอบป้องกันยุงกัด ทำอันตรายทารก ด้านการส่งเสริมพัฒนาการ ได้แก่ พยายามกระตุ้นทารกให้มีความรู้ที่ดีและปกติด้วยกิจกรรมต่างๆ เช่น เล่นนิทานให้ฟัง และหมั่นศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของทารกเพิ่มเติมอยู่เสมอ มีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตของทารกแรกเกิด - 6 เดือน เทียบน้ำหนัก/ส่วนสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ <0.05

ส่วนด้านการกินอาหาร ได้แก่ ให้ทารกดื่มนมแม่ ให้ทารกดื่มนมผง ให้ทารกรับประทานอาหารอย่างอื่น เช่นกล้วย ข้าวบด ฯ ร่วมกับการดื่มนม ให้ทารกดื่มน้ำต้มสุกเป็นประจำ ศึกษาข้อมูลโภชนาการสำหรับทารกเสมอ ด้านการป้องกันโรค ได้แก่ นำทารกไปฉีดวัคซีนตามนัดทุกครั้ง เลือกให้ทารกสวมใส่เสื้อผ้าสะอาด อาบน้ำทำความสะอาดร่างกายให้ทารกเป็นประจำ ด้านการดูแลความปลอดภัย ได้แก่ ท่านดูแลทารกในบริเวณที่นอนทารกไม่สูง หากสูงก็มีสิ่งป้องกันทารกตก ตัดเล็บทารกให้สั้น ไม่ยาวเพื่อป้องกันการข่วนอยู่เสมอ ด้านการดูแลสุขภาพ ได้แก่ ท่านสังเกตความผิดปกติของทารกอย่างสม่ำเสมอ ท่านพาทารกตรวจสุขภาพประจำตามความเหมาะสม เมื่อทารกเจ็บป่วยท่านจะพาทารกไปพบแพทย์เพื่อทำการรักษาเสมอ ท่านเตรียมยาเพื่อดูแลทารกเมื่อเจ็บป่วยเบื้องต้นไว้พร้อมอยู่เสมอ เช่น ยาลดไข้ เป็นต้น ท่านหลีกเลี่ยงการเลี้ยงดูทารกที่อาจทำให้ทารกเจ็บป่วยได้ เช่น ที่อยู่อาศัยอากาศถ่ายเท ด้านการส่งเสริมพัฒนาการ ได้แก่ ท่านสังเกตพัฒนาการของทารกและเปรียบเทียบกับสมุดสีชมพูอยู่เสมอ ท่านพาทารกไปตรวจพัฒนาการตามกำหนด ท่านจัดหาของเล่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการตามวัยของทารกอยู่เสมอไม่มีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตของทารกแรกเกิด - 6 เดือน เทียบน้ำหนัก/ส่วนสูง

ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้ดูแลทารก ทำกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน มีการพบปะกลุ่มแม่ และแม่ต้นแบบ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่อไป
2. ศึกษาเรื่องพฤติกรรมเลี้ยงดูทารกด้วยนมแม่ ในเชิงลึกต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มงานอนามัยแม่และเด็ก กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข . อนามัย 55 แบบประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย (เผ่าระวีง) (อนามัย 49 ฉบับปรับปรุง) .2555
- กรมอนามัย.คู่มือการดูแลมารดาหลังคลอดและการดูแลทารก. 2556
- กระทรวงสาธารณสุข .แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555 – 2559)
- กระทรวงสาธารณสุข .สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก. 2545
- กระทรวงสาธารณสุข – กรมป้องกันโรคระบาด. ข้อมูลเกี่ยวกับการฉีดวัคซีนเด็ก สำหรับผู้ปกครองและญาติ.2559
- กองโภชนาการ กรมอนามัย. การประเมินการเจริญเติบโตของเด็กปฐมวัย . 2549
- กองโภชนาการ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. รายงานการสำรวจภาวะอาหารและโภชนาการในประเทศไทย ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2546.
- เกศรา เสงงาม, แจ่มจันทร์ กุลวิจิตรและลักขณา คงแสง(2555). ภาวะสุขภาพและปัจจัยที่มี ความสัมพันธ์กับภาวะสุขภาพของเด็กที่รับบริการที่ฝ่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย
- ไกรสิทธิ์ ต้นดิศรินทร์. โภชนาการในเด็กปกติและเจ็บป่วย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เมดิคัลจำกัด, (2531).
- จรรยา สุวรรณทัต. พัฒนาการและการเลี้ยงดูเด็ก. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.(2527).
- จรัสศรี สุวรรณวงศ์ , จงกล กาญจนบุษย์, กนกพร นาคปาน (2550.) พฤติกรรมดูแลสุขภาพเด็กแรกเกิด- 1 ปี ของมารดาที่มารับบริการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 12 ยะลา

- จุฬารัตนนิพนธ์. (2554.) **ทฤษฎีการดูแลของวัตสัน** (Online).
http://www.chulapedia.chula.ac.th/index.php/3_กรกฎาคม_2559.
- จินตนา ปลัดครบุรี.(2555) การศึกษาพฤติกรรมและการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียน ของผู้เลี้ยงเด็กใน
ครอบครัว โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 5 นครราชสีมา. 2555
- เฉลิมพล ต้นสกุล และรุ่งโรจน์พุ่มพลีว.(2539) พฤติกรรมการเลี้ยงดูบุตรอายุ 0-5 ปี ของมารดาในชุมชนแออัด ใน
กรุงเทพมหานคร. วารสารสุขภาพศึกษา19,73
- ชลธิชา โชคเฉลิมวงศ์(2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วงเฉียบพลันของผู้ปกครองเด็ก
เล็กอายุ 3-5 ปี ที่มีอุบัติการณ์ซ้ำซ้อน วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศา
สตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยคริสเตียน
- ชัดเจน จันทระพัฒน์และวิไล สีพยา.(2549). การเปรียบเทียบความต้องการการดูแลจากญาติกับการดูแลที่ญาติปฏิบัติจริง
ตามการรับรู้ของผู้ป่วยจิตเวช
- ดารารุส คำลุนวิไลวงศ์, นิตยา ไทยาภิรมย์, ทิมพารณณ์ กลั่นกลิ่น(2554.) **พฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระ
ร่วงในทารกของมารดา ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว**
- นิตยา ไปสาวาท และคณะ(2552.) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวอย่างน้อย 6 เดือนของ
หญิงหลังคลอด โรงพยาบาลคำมวง อำเภอคำมวง จังหวัดกาฬสินธุ์ วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ
(Online).
- นภาพร นพพัฒนกุล. (2556). **ผลของการส่งเสริมบทบาทการเป็นมารดา ร่วมกับการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์
ช่วยสอนต่อพฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิดของมารดาวัยรุ่นนครศรีธรรมราช. วิทยาลัยพยาบาลศาสตร
มหาบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- บุษกร พันธุ์เมธาภรณ์,อุทัยวรรณ พุทธิรัตน์และธิดารัตน์ กำลั้งดี (2549.) ความต้องการการได้รับการตอบสนอง
ความต้องการและความพึงพอใจต่อการได้รับการตอบสนองความต้องการของมารดาทารกที่เข้ารับการ
รักษาในหออภิบาลทารกแรกเกิด โรงพยาบาลศูนย์แห่งหนึ่งในภาคใต้ตอนล่าง
- บรรเทิง สุพรรณม์ พูนสุข ช่วยทอง สุปรียา ต้นสกุลและวงเดือน ปันดี(2555). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ
พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษบัณฑิตวิทยาลัย หลักสูตร
สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารงานสาธารณสุข มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น วิทยาลัยพยาบาล
และสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ภาควิชาสุขภาพศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ คณะสาธารณสุข
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ภาควิชาปรสิตวิทยาและกีฏวิทยา คณะสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล
- ปริญญานาวารี .**อิทธิพลของความสัมพันธ์ในชีวิตสมรส ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่ได้รับ .2545 ; 9-10**
ปรียา เกตุทัต. **การอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน. ในเอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการเด็กและการเลี้ยงดู หน่วยที่**
4,35-42. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา. (2536).
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภัทราภรณ์ พุงปิ่นคำ,คณิงนิจ ไชยลังการณ (2547.) อุปสรรค และ ความต้องการการ
ช่วยเหลือในการดูแลเด็กออทิสติก
- ผศ.นพ. อติศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์ (2547). การจัดการความรู้จากชุดโครงการวิจัยเพื่อสร้างเสริมความปลอดภัย
และป้องกันการบาดเจ็บในเด็กศูนย์นโยบายสาธารณะ
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา. (2553). **พฤติกรรมวัยเด็ก หน่วยที่ 1-7.**นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา. (2553). **พฤติกรรมวัยเด็ก หน่วยที่ 8-15.** นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา.
- มัจฉรานี พุ่มสุวรรณ. (2552). **พัฒนาการของทารกและเด็ก.** กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- ยุพยงค์ ทั้งสุบุตร. (2552). **หลักและเทคนิคปฏิบัติการพยาบาลเด็ก** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สถาบันพระบรมราชชนก.

- ยุพียง แห่งเขาวนิช วรรณิการ์ วิจิตรสุนธ์ และปิยาภรณ์ บวรกีรติขจร. บรรณาธิการ. 2548. **การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ Breast feeding**. กรุงเทพมหานคร: สมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย.
- เยาวรัตน์ รัตน์นันต์ (2558.) จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย เขตสุขภาพที่ 8 วิชาสำเร็จกิจ และ ยวดี งอมสงัด (2555). อุบัติการณ์ สาเหตุและความสัมพันธ์ของอุบัติเหตุกับเพศและอายุ ของผู้ป่วยเด็กในหอผู้ป่วยเด็กบนโรงพยาบาลศรีสะเกษ
- รุจา,อรุณศรี,ซิ่นฤดีและจิรา(2540).ที่ศึกษาพัฒนากิจและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติพัฒนากิจของครอบครัวใน การดูแลบุตรตั้งแต่วัยทารกจนถึงวัยรุ่น
- รศ.ธานินทร์ ศิลปจารุ .การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSSพิมพ์ครั้งที่ 11 . 2553
- ริธิดา ศรีพิทักษ์. (2551). **ส่งเสริมพัฒนาการด้านการเล่นในเด็ก 1-3 ปี**. สุพรรณบุรี: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี.
- โรงพยาบาลบันนังสตา. 2554. **ระบบรายงาน E-Inspection**. บันนังสตา. อัดสำเนา.
- ลัดดา เหมาะสุวรรณ.**ภาวะโภชนาการของเด็ก**. รายงานการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกายครั้งที่ 4 พ.ศ. 2551-2.
- ลัดดา เหมาะสุวรรณ. **อาหารและโภชนาการในช่วงแรกของชีวิต: ต้นกำเนิดของสุขภาพและโรคในระยะยาว**. ใน: อุมพารสุทัศน์วรวิฑูมิ, นลินีจางวิริยะพันธ์ุ, สุภาพรรณตันตราชีวะธ, บรรณาธิการ.**โภชนาการในเด็กความรู้สู่ปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: บริษัทบียอนด์เอ็นเทอร์ไพรซ์ จำกัด, 2552:1-33.
- พรทิพย์ ศิริบุรณ์พิพัฒนา และคณะ. บรรณาธิการ. 2555. **การพยาบาลเด็ก เล่ม 1(ฉบับปรับปรุง)** .
- วรวรรณ งามรุ่งนรินทร์ (2554). การศึกษาวิธีการที่ผู้เลี้ยงดูใช้ในการฝึกหัดขับถ่ายอุจจาระ-ปัสสาวะ (ตอนกลางวัน) ให้ประสบความสำเร็จ ในเด็กช่วงอายุ 2-3 ปี ที่สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี
- วิลาวัลย์ พิเชียรเสถียร. (2554). **การพยาบาลเด็ก เล่มที่ 2**. เชียงใหม่: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิชญาบุญยกฤ. (2550). **สูตรลับเจ้าตัวเล็ก**. นนทบุรี: วงกลม.
- วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย. (2553). **ตำราการพยาบาลเด็ก เล่ม 1**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย. (2553). **ตำราการพยาบาลเด็ก เล่ม 2**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
- วิทศน์ จันทรโพธิ์ศรี และคนอื่นๆ. (2537). **ศึกษาแบบแผนพฤติกรรมกรรมการดูแลสุขภาพเด็กอายุ 0-1 ปี ในชุมชนอีสาน**. ขอนแก่น: คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วรัญญา กมลครและสันติ กมลคร (2552).ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยังน้อย 6 เดือน ของมารดาหลังคลอด ในเขตรับผิดชอบสถานีอนามัยหนองบัว อ าเภอหนองกงบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์ วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ (Online).
- ศิริลักษณ์ สีสวงค์แพทย์. บรรณาธิการ. (2537). **การดูแลสุขภาพเด็กแรกเกิด-6 ปี สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิราคริน พิชัยสงคราม พย.ม.,นุชสรา ทรัพย์อินทร์ พย.บ.และณัฐินี ชั่วชมเขต พย.บ.(2558.) ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านผู้ดูแลเด็ก ปัจจัยด้านเด็กป่วย กับการรับรู้การได้รับการดูแลของผู้ดูแลเด็ก และการรับรู้การ ปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้ครอบครัวเป็นศูนย์กลาง
- สกาวัฒน์เทพรักษ์และคณะ .**การศึกษาปัจจัยด้านการเลี้ยงดูของผู้ปกครองและการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการ ส่งเสริมการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กปฐมวัยในเขตสาธารณสุขที่ 4 และ5**. 2557
- สมศิริ สกลสันติยากร. (2551). **คู่มือคุณแม่เลี้ยงลูก วัย 0-3 ปี สำหรับคุณแม่รุ่นใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 2)**.กรุงเทพฯ: โอเอสพรีนติ้ง.
- สรพันธ์ เลอสมิตรกุล (2557). พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อขวดนมสำหรับเด็กทารกของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพฯและ ปริมณฑล

- สำหรับ จิตตินันท์. (2548). การอบรมเลี้ยงดูเด็กจากแรกเกิดถึง 5ปี. กรุงเทพฯ: ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย.
สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบันนังสตา. รายงานประจำปี. 2558
สฤณี จันทร์หอม. (2536). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการ กับพฤติกรรมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรของมารดาในครอบครัวกรรมกรก่อสร้าง เขตกรุงเทพมหานคร
อาหมัด และวิไลวรรณ กอวิวัฒนาการ. (2551.) “การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ทางโทรศัพท์ของมารดาที่มาใช้บริการจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 12 ยะลา.” รายงานการ วิจัย. ยะลา: ศูนย์อนามัยที่ 12.
อุไร อินทราช, รอฮีมะห์ ระเด่น .โครงการสวัสดิการวิชาการ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข.
เพ็ญศรี พิชัยสนิท (2528) อนามัยครอบครัวตำราการแพทย์.(ห้องสมุดโรงพยาบาลแพร์)
Taro Yamane.Statistics : An Introductory Analysis. N.Y. Harper and Row 1967 p.886). เอกสารอัดสำเนา
Kapok. (2551.) ลูกน้อยสะอาดได้ตั้งแต่ศีรษะจรดปลายเท้า(Online).
<http://baby.kapook.com/view27437.html> 3 มกราคม 2557.